

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Oddělení praxe

Bakalářská práce

PROFESNÍ PŘÍPRAVA KLIENTŮ Z DĚTSKÝCH DOMOVŮ

Vedoucí práce: Mgr. Magdalena Ehrlichová

Autor práce: Lucie Martínková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Studium: prezenční

Ročník: 3.

2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby s toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Magdaleně Ehrlichové za trpělivost, cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále děkuji řediteli Dětského domova a Školní jídelny, Boršov nad Vltavou, Na Planýrce 168 Mgr. Miroslavu Kouřilovi za vlídný přístup a pomoc v průběhu zpracovávání.

OBSAH

Úvod	5
1. Systém náhradní péče v ČR	7
1.1 Dětský domov	8
2. Klient dětského domova	9
2.1 Pobyt klienta v dětském domově.....	10
2.1.1 Odchod z dětského domova.....	11
2.2 Role odborného týmu dětského domova.....	13
3. Profesní příprava	15
3.1 Profesní příprava v prostředí dětského domova.....	15
3.1.1 Volba povolání.....	15
3.1.2 Průběh studia a příprava do školy	17
3.1.3 Ukončení studia.....	18
3.2 Systém středního vzdělávání v ČR.....	19
3.3 Vybrané aspekty ovlivňující profesní přípravu.....	20
3.3.1 Vliv rodinného prostředí.....	21
3.3.2 Období adolescence	23
3.3.3 Inteligenční dispozice.....	25
3.3.4 Celkový psychický stav	26
3.3.5 Motivace k profesní přípravě	28
4. Příklady profesní přípravy klientů vybraného dětského domova	30
4.1 Charakteristika vybraného zařízení.....	30
4.2 Kazuistiky	31
4.2.1 Kazuistika 1. – Marie (16).....	31
4.2.2 Kazuistika 2. – Lukáš (17)	34
4.2.3 Kazuistika 3. – Anežka (16).....	36
4.3 Diskuze	37
Závěr	40
Seznam literatury	42
Seznam zkratk	46
Abstrakt	47
Abstract.....	48

Úvod

„Největší štěstí pro dítě je být milováno.“

Don Bosco touto jednoduchou větou vyjádřil podstatu jednoho ze šťastných startů dítěte do života, tak jako se jeden z nich budu pokoušet vyjádřit i já ve své bakalářské práci a to start do úspěšného profesního života.

Jako ústřední motiv procesu, kdy se z dětí stávají úspěšní dospělí, jsem si vybrala profesní přípravu. V této práci se jí pokusím popsat s ohledem na specifickou prostředí dětského domova.

Toto téma jsem si vybrala na základě zkušenosti z Dětského domova a Školní jídelny Boršov nad Vltavou Na Planýrce 168 (dále jen Dětský domov Boršov), kde jsem měla možnost absolvovat svou školní praxi. K tématu mě přivedly činnosti, které jsem měla v rámci své praxe možnost si vyzkoušet, a které se velice často profesní přípravy nějakým způsobem dotýkaly. Byla jsem přítomna domácí přípravě do školy a měla jsem možnost sledovat i motivování klienta ke studiu ze strany pracovníků zařízení, což mě přivedlo na myšlenku se tomuto tématu více věnovat.

Cílem práce je popsat, co ovlivňuje klienty dětských domovů při volbě jejich budoucího povolání, jakým způsobem je nejen pobytem v zařízení ovlivněna jejich profesní příprava a přiblížit, jakým směrem se ubírá život klienta dětského domova po ukončení soustavné přípravy na budoucí povolání.

Na začátku této bakalářské práce popisují systém náhradní péče v České republice se zaměřením na ústavní výchovu v dětském domově. Samotný pobyt v dětském domově je hlavním aspektem profesní přípravy klientů dětského domova, protože značí, že v rodinném prostředí, kde klient dětského domova vyrůstal, se objevila nefunkčnost ve směru, který by profesní přípravu a přípravu na dospělost klienta mohl ovlivnit negativním způsobem.

V druhé kapitole bude nastíněn pobyt klienta v dětském domově. Kapitola hovoří o přijetí klienta do zařízení, o tom kdo je klientem dětského domova, jakým způsobem je klient ubytován, jak vypadá rodinná skupina dětského domova a jaká je její funkce. Dále se zaměřím na jednotlivé pracovníky odborného týmu a na jejich úlohy v životech klientů. Na konci kapitoly nastiňuji, jak probíhá odchod z dětského domova.

Třetí kapitola se již zaměřuje na profesní přípravu a její jednotlivé aspekty. Je zde popsána volba povolání, průběh studia a ukončení soustavné přípravy na budoucí povolání. Jednotlivé aspekty profesní přípravy jsou popsány všeobecně i v souvislosti s ústavní výchovou v dětském domově.

Problematiku profesní přípravy klientů dětských domovů v závěru práce dokreslují náhodně vybrané kazuistiky studentů z Dětského domova Boršov. Poznatky, získané z teorie o profesní přípravě, jsou v této kapitole diskutovány na praktických příkladech.

V práci jsem čerpala poznatky z legislativního rámce, upravujícího ústavní výchovu, Vnitřního řádu Dětského domova Boršov a dostupné literatury. Jedná se zejména o Vývojovou psychologii pro obor speciální pedagogika – vychovatelství autorky Marie Vágnerové, dále kniha Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy Pavla Janského a Rodina jako instituce a vztahová síť autora Oldřicha Matouška.

1. Systém náhradní péče v ČR

Dle Listiny základních práv a svobod mají děti právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů však mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.¹

Formy náhradní rodinné péče jsou ošetřeny zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině.² Patří sem³:

- svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče
- pěstounská péče
- poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje
- osvojení.

Pokud není možné dítěti poskytnout žádnou ze jmenovaných forem náhradní rodinné péče, je nutným opatřením ústavní nebo ochranná péče. Ústavní a ochranná péče spadá pod rezort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Kojenecké ústavy a dětské domovy pro děti do 3 let, spadají pod rezort ministerstva zdravotnictví. Zároveň je známo, že ústavní péče není nejideálnějším řešením situace dítěte a navíc je to poměrně nákladná záležitost, proto se objevuje trend umisťovat do ústavní péče co nejmenší počet dětí.⁴

Podle zákona č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních jsou zařízeními poskytujícími ústavní a ochrannou výchovu⁵:

- diagnostický ústav
- dětský domov
- dětský domov se školou
- výchovný ústav.

---

¹ Listina základních práv a svobod, článek 32, ods. 4.

² Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, 2. část.

³ Ministerstvo práce a sociálních věcí, dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14501>.

⁴ JANSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, 169 s. ISBN 80-7041-114-7, str. 95.

⁵ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, hlava 2., §2.

1.1 Dětský domov

Pro potřeby této práce, která má za cíl mapovat profesní přípravu klientů v dětském domově, se budu dále zabývat pouze zařízením dětského domova.

Činnost dětského domova je upravena zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.⁶

Je kladen důraz na transformaci dětských domovů z internátního typu na rodinný typ dětských domovů. V zákonu č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních je položen legislativní rámec požadavku na podobu systému ústavní a ochranné výchovy, a to požadavkem na transformaci internátního typu dětských domovů na typ rodinný, snížení počtu klientů v rodinných skupinách a zřízení institutu tzv. smluvní rodiny, který umožňuje umístění klienta do stabilního rodinného prostředí mimo dětský domov.⁷

Dětský domov rodinného typu znamená, že klienti žijí se svými vychovateli v samostatných bytových jednotkách a toto soužití je tak nejvíce podobné soužití v rodinách. Každá rodinná jednotka, tzv. rodinka, má svou kuchyň, hygienické zázemí, společenský prostor sloužící ke scházení, pokoje klientů a místnost vychovatele, v které přespává a vyřizuje administrativu. Jedná se tedy o celkově autonomní útvary, poskytující komplexní zázemí klientům.⁸

Klientům dětských domovů je poskytováno plné přímé zaopatření. Jedná se zejména o stravu, ubytování a ošacení, učební pomůcky do školy a uhrazení nákladů na vzdělávání včetně dopravy do školy, úhrada potřebných zdravotnických služeb, kapesné a věcné dary a věcná pomoc při odchodu ze zařízení.⁹

---

⁶ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

⁷ JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9, str. 118.

⁸ Tamtéž, str. 119.

⁹ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, hlava 2, §2, ods. 7.

2. Klient dětského domova

Do dětského domova jsou umisťovány děti ve věku od 3 do 18 let, případně do ukončení soustavné přípravy na budoucí povolání, nejvýše však do 26 let věku. Tyto děti sem přicházejí z dysfunkčního nebo afunkčního rodinného prostředí, jejich rodiče se z nějakého důvodu nemohou, nejsou schopni nebo nechtějí o děti starat, popřípadě děti, které nemají nikoho, kdo by se o ně postaral. V dětském domově mohou žít také nezletilé matky se svými dětmi. Ve vztahu ke klientům plní dětský domov zejména výchovnou, vzdělávací a sociální roli a ke každému klientovi musí pracovníci zařízení přistupovat individuálně zcela dle jeho potřeb.¹⁰

U klienta dětského domova nebyla v souladu se zákonem č. 109/2002 Sb. diagnostikována žádná závažnější porucha chování. V opačném případě by se nejednalo o klienta dětského domova, ale tento klient by byl s nejvyšší pravděpodobností umístěn do zařízení pro ochrannou výchovu (výchovný ústav).¹¹

K posouzení a diagnostice klientovy osobnosti a klientova chování slouží dvouměsíční pobyt klienta v diagnostickém ústavu. Tyto pobyty jsou zpravidla dobrovolné, na žádost rodičů, v některých případech jsou do diagnostického ústavu klienti umístěni na základě předběžného opatření soudu. Diagnostický ústav má za úkol hlavně celkovou diagnostiku klienta, ale také jeho navyknutí na řád ústavní výchovy.¹²

V knize z roku 2004 Janský vedle příchodu dětí z rozpadlých rodin nebo příchodu přímo z kojeneckých ústavů upozorňoval na nový jev, a to příchod dítěte do dětského domova z finančních důvodů, kdy rodiny nejsou schopny materiálně dítě zabezpečit.¹³

---

¹⁰ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, hlava 2., §12.

¹¹ Tamtéž, hlava 2., §12, ods. 2.

¹² JANSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, 169 s. ISBN 80-7041-114-7, str. 94.

¹³ JANSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, 169 s. ISBN 80-7041-114-7, str. 94.

2.1 Pobyt klienta v dětském domově

Klient je do dětského domova přijímán na základě rozhodnutí příslušného soudu o nařízení ústavní výchovy nebo o předběžném opatření prostřednictvím příslušného soudu, příslušného MÚ – OSPOD, příslušného diagnostického ústavu.

Adaptace klienta na nové prostředí je velice individuální a u každého klienta probíhá jinak. Je úkolem odborného týmu dětského domova, aby klientovi příchod do dětského domova co nejvíce usnadnil a pomohl mu vytvořit si v dětském domově zázemí.

Pro sociálního pracovníka znamená příjem klienta převzetí dokumentace o klientovi, zaevidování klienta a vytvoření jeho osobního spisu, poté sociální pracovník vždy žádá o přídavek na dítě a vypočítává výši ošetřovného. Je potřeba klienta zapsat u ošetřujícího praktického pediatra a vyřídit všechny náležitosti, které se týkají školní docházky.

Klienti jsou ubytováni většinou ve 2 až 4 lůžkových pokojích, přičemž se dbá na to, aby spolu mohli v jedné rodině bydlet sourozenci a nedošlo tak k přetrhání rodinných vazeb. Dětské domovy všeobecně ve velké míře dbají na to, aby mezi klientem a jeho rodinou nedošlo k přerušení kontaktu. V každé rodinné skupině žije 6-8 klientů a pečují o ně v průměru 4 vychovatelé. Dětský domov rodinného typu představuje určitou možnost, jak se v jednotlivých rodinkách lze nejlépe přiblížit komunikaci a vztahům v biologických rodinách.¹⁴

Klient má v dětském domově své povinnosti, tak jako by tomu bylo v rodině. Patří mezi ně například řádná docházka do školských zařízení, nepožívání alkoholu a jiných návykových látek, nebo například úklid pokoje. Pokud klient některé své povinnosti nebo pravidla dětského domova porušuje, ředitel zařízení má možnost klientovi uložit sankci. Tyto sankce jsou stanoveny zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních¹⁵.

Jedná se zejména o snížení kapesného v rozsahu stanoveném tímto zákonem, neúčast na vybraných akcích pořádaných dětským domovem, nebo zákaz vycházek a to až na 3 měsíce. Za příkladné plnění svých povinností nebo za příkladný čin mohou být

¹⁴ Vnitřní řád Dětského domova a Školní jídelny, Boršov nad Vltavou, Na Planýrce 168, str. 119.

¹⁵ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §21, ods. 1.

klientovi zrušeny sankce za předchozí porušení pravidel, udělena finanční odměna, zvýšeno kapesné, povolena mimořádná vycházka nebo návštěva kulturní akce. Všechna výchovná opatření jsou zaznamenávána v osobních spisech klientů.¹⁶

Klient je dle nejlepšího uvážení pedagogických pracovníků dětských domovů v průběhu celého pobytu připravován na odchod ze zařízení a na samostatný život.

Klienti dětských domovů mají také nárok na kapesné, které je přímo úměrné jejich věku, aby se lépe naučili hospodařit s vlastními penězi a uvědomovali si jejich hodnotu.

Výše kapesného činí za kalendářní měsíc¹⁷:

- a) 45 Kč, jde-li o dítě do 6 let věku,
- b) 105 Kč, jde-li o dítě od 6 do 10 let věku,
- c) 180 Kč, jde-li o dítě od 10 do 15 let věku,
- d) 270 Kč, jde-li o nezaopatřené dítě od 15 do 26 let věku

(v případě potřeby lze výši kapesného snížit, maximálně však o jednu třetinu z celkové výše kapesného)

2.1.1 Odchod z dětského domova

Ukončení pobytu klienta v dětském domově je v kompetenci ředitele zařízení. Ředitel zařízení ukončí pobyt klienta, pokud uplynula doba stanovená pro ústavní výchovu, nebo pokud soud rozhodl o ukončení ústavní výchovy. Pobyt klienta se ukončuje také z důvodu zletilosti klienta, pokud klient dobrovolně nesetrvává v ústavní výchově do ukončení vzdělání, nejdéle do 26 let, pokud tento pobyt je umožněn kapacitou zařízení. Dalším důvodem pro ukončení ústavní výchovy je nabytí právní moci rozhodnutí soudu o osvojení nebo svěření klienta do pěstounské péče.¹⁸

V souladu se zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních *poskytuje dětský domov ve spolupráci s příslušným odborem sociálně- právní ochrany dětí poradenskou pomoc klientovi při tíživých životních situacích i po ukončení*

---

¹⁶ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §21., ods. 3.

¹⁷ Tamtéž, §31., ods. 1.

¹⁸ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §24, ods. 5.

pobytu v zařízení, pokud o ni požádá. Dále je klientovi poskytnuta pomoc při hledání bydlení a vhodného zaměstnání.¹⁹

Při opouštění zařízení je klientovi poskytnuta peněžní nebo věcná pomoc v maximální výši 25 000 Kč.²⁰

Možnosti bydlení klientů po odchodu z dětského domova

Po odchodu z dětského domova má klient několik možností ubytování. Pro potřeby této práce jsem vybrala 4 možnosti bydlení klientů po odchodu ze zařízení, které jsou podle zjištění z praxe v Dětském domově Boršov nejčastějšími variantami.

Návrat zpět k biologické rodině většinou nebývá nejméně výhodnou volbou, pokud se nezměnilo problémové prostředí v rodině, kvůli kterému ji musel klient opustit.

Při **spolubydlení s přáteli** je problematický charakter skupiny přátel, s kterými bude klient dětského domova bydlet. Klient se stále nachází v období adolescence, a proto je pro něj splynutí se skupinovou identitou jedním z hlavních cílů integrace do společnosti.²¹

Azylový dům je zařízení, které v souladu se zákonem č. 108/2006 o sociálních službách *pomáhá osobám v tíživých životních situacích, spojených se ztrátou bydlení.* Výhodou bydlení v azylovém domě je pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů klientů.²² Tuto pomoc klienti, přicházející do azylového domu z dětského domova, jistě ocení, protože odchod z dětského domova pro ně znamená převzetí zodpovědnosti za svou osobu a v případě absence rodiny nebo dalších příbuzných, je pro ně důležité nechat si poradit od zkušenějších pracovníků zařízení.

Dům na půli cesty je zařízení, které *poskytuje pobytové služby osobám do 26let věku, které po nabytí zletilosti opouštějí ústavní nebo ochranou výchovu.*²³ Domy na půli cesty slouží k integraci klientů dětských domovů hlavně zprostředkováním kontaktu se

---

¹⁹ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

²⁰ Předpis č. 460/2013 Sb. Nařízení vlády o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, §4.

²¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství.* Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str 123.

²² Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §57.

²³ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §58, ods. 1.

společenským prostředím, sociálně terapeutickou činností a pomocí při uplatňování práv klientů.²⁴

2.2 Role odborného týmu dětského domova

Dětský domov plní vůči klientům výchovnou, vzdělávací a sociální funkci.²⁵

Jedním z hlavních, klíčových pracovníků dětského domova je vychovatel. Podle zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících je vychovatel ten, kdo *vykonává přímou pedagogickou, speciálně-pedagogickou a výchovnou činnost a jeho pracovní náplň vyžaduje vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání v oblasti pedagogiky, speciální pedagogiky, sociální pedagogiky, pedagogiky volného času nebo psychologie.*²⁶ Je jedním z hlavních činitelů působících na optimální vývoj výchovy a na utváření osobnosti, která je schopna po opuštění dětského domova zvládnout přechod do samostatného života.

Dalším klíčovým pracovníkem je sociální pracovník dětského domova. Sociální pracovník je podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách *vzdělán ve vyšším odborném vzdělávacím oboru nebo v bakalářském, magisterském či doktorském studiu sociální práce, sociální patologie, psychologie, speciální pedagogiky a podobně.*²⁷ *Předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je plná svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní a odborná způsobilost.*

Hlavní činností sociálního pracovníka je vedení osobních spisů klientů, evidence finančních prostředků klientů, eviduje platbu výživného, ošetrovného, příspěvku na dítě (v případě příspěvku na dítě podává žádost příslušnému Úřadu práce) a vyřizování záležitostí, souvisejících s pobytem klienta v dětském domově, jako jsou komunikace s biologickými rodiči klienta, s Odborem sociálně právní ochrany dětí příslušného Městského úřadu, se školou, s lékaři.

Posledním nejdůležitějším členem odborného týmu dětského domova je ředitel dětského domova. Jeho hlavní činností je starost o chod zařízení a nese plnou zodpovědnost za klienty. Ředitel zařízení seznamuje dítě s jeho právy a povinnostmi,

---

²⁴ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §58., ods. 2.

²⁵ Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §12., ods.1.

²⁶ Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, §16, ods. 2.

²⁷ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §110, ods. 4.

komunikuje s OSPODem a příslušným soudem, případně se zařízením DDÚ nebo policií, dává podnět ke zrušení nebo prodloužení ústavní výchovy, podává informace o dítěti zákonným zástupcům, zajišťuje realizaci programu rozvoje osobnosti dítěte, vydává vnitřní řád zařízení a předává dítě mladší 18 let po ukončení jeho pobytu v zařízení osobám odpovědným za výchovu.²⁸

---

²⁸Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §24, ods. 1-2.

3. Profesní příprava

Pod pojmem profesní příprava lze zahrnout soubor takových činností, které vedou k získání zkušeností, kompetencí a kvalifikace k výkonu budoucího povolání. Podle zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 se pod pojmem povolání rozumí *standardizovaný souhrn pracovních činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost.*²⁹

Podobně definuje pojem povolání Dagmar Svobodová, která pojem povolání vymezuje jako specifickou činnost na základě nabyté vědomosti vedoucí k lepšímu společenskému postavení.³⁰ Marie Vágnerová podobně jako Dagmar Svobodová chápe přípravu na profesní roli jako proces sociální diferenciacce budoucího společenského postavení dospívajících.

3.1 Profesní příprava v prostředí dětského domova

Profesní příprava v prostředí dětského domova neztrácí své charakteristiky, nicméně je potřeba ji tomuto prostředí přizpůsobit.

3.1.1 Volba povolání

Důležitou a můžeme říci základní složkou profesní přípravy je volba studijního oboru. V rodinách dětem s výběrem povolání pomáhají většinou rodiče, ale u klientů dětského domova tuto povinnost obvykle přebírá vychovatel, sociální pracovník či ředitel zařízení.

Podle Langmeiera a Krejčířové je předmětem dobré volby povolání sladění individuálních a společenských zájmů.³¹ Jedná se tedy o kombinaci toho, co daného jedince baví a co by chtěl jednou dělat a také o to, jakou činností by byl nejvíce prospěšný společnosti.

---

²⁹ Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, §5, písm. f.

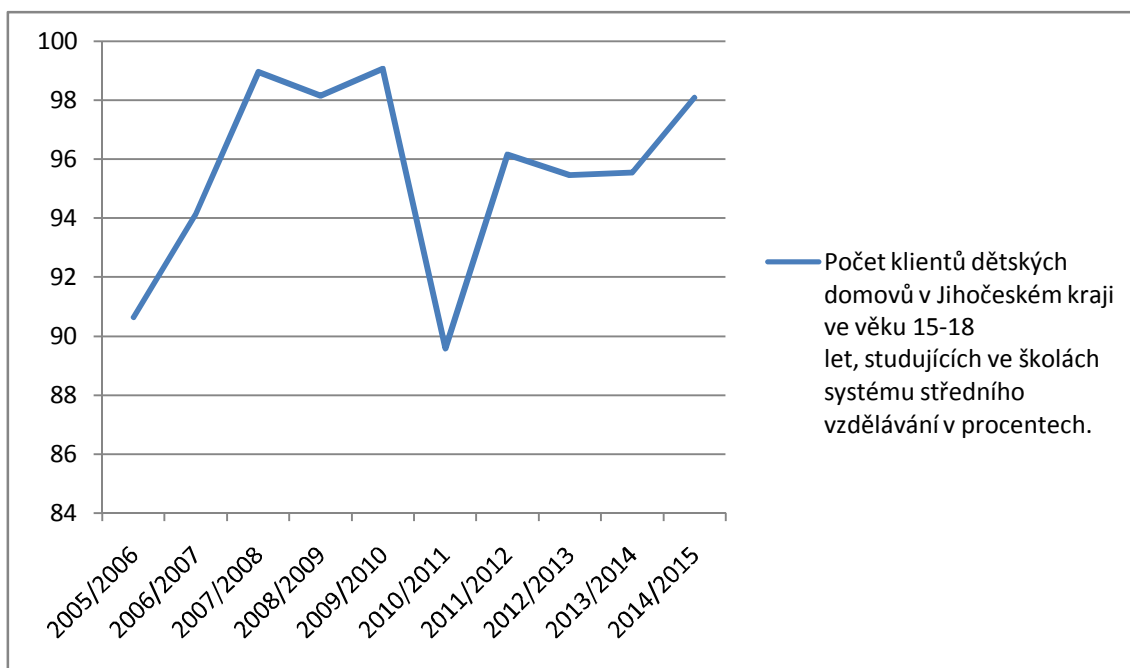
³⁰ SVOBODOVÁ, D. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 160 s. ISBN 978-80-247-5092-7., str. 31.

³¹ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Vyd. 3. Praha: Grada, 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-x. str. 159.

Při výběru vhodného studijního oboru je potřeba identifikovat kompetence a dovednosti, se kterými by mohl student v budoucím životě plně rozvinout své možnosti, být schopen sledovat své vlastní životní cíle a usilovat o celoživotní učení v rámci profesní kariéry. Zaměstnatelnost (neboli lidský kapitál) později rozhoduje o tom, jakou bude mít student šanci prosadit se na trhu práce. Mezi klíčové kompetence mohou patřit komunikativnost, kooperativnost, způsob řešení problémů, tvořivost, samostatnost, schopnost nést odpovědnost nebo ochota učit se novým dovednostem.³²

Důležitou složkou ve výběru střední školy je i poloha školy.

Podle statistické ročenky školství studovalo ve školním roce 2014/2015 v některé škole systému středního vzdělávání celkem 102 klientů z celkového počtu 104 klientů ve věku 15-18 let (98,08 %).³³ V následující tabulce je uveden vývoj počtu studentů ve věku 15-18 let, kteří v jednotlivých školních letech studovali na některé ze škol v systému středního vzdělávání.

Tab. č. 1

³²SVOBODOVÁ, D. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 160 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5092-7, str. 53-55.

³³Statistická ročenka školství, výkonové ukazatele, dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

V souvislosti s volbou povolání je podstatné, aby osoba zodpovědná za profesní přípravu klientů v dětských domovech dokázala dobře porozumět klientovi. Podle Matějčka je při profesní přípravě v dětském domově problematické to, že i když vzniká mezi klientem dětského domova a jeho vychovatelem, či jiným odborným zodpovědným pracovníkem určitý citový vztah, není takový vztah oproti citovým vztahům vyskytujícími se ve funkčních biologických rodinách tak hluboký a vřelý.³⁴

Tato skutečnost může ovlivnit mimo jiné i to, že nedojde mezi klientem dětského domova a pracovníkem zodpovědným za výběr jeho povolání k úplnému pochopení klientova studijního záměru a s tím spojenému správnému výběru studovaného oboru. Problematické je i to, že klient dětského domova může projít několika zařízeními a nedokáže si nikde s nikým tento bližší vztah vytvořit.

3.1.2 Průběh studia a příprava do školy

Druhou důležitou složkou profesní přípravy je samotné studium a mimoškolní příprava na vyučování.

Za mimoškolní výuku a přípravu do školy je podle zákona o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. zodpovědný vychovatel, případně vedoucí vychovatel. Vychovatel je ve zmíněném zákoně definován jako *ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu.*³⁵

Z výkonových ukazatelů statistické ročenky školství, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vyplývá, že celkový počet klientů dětských domovů v Jihočeském kraji ve školním roce 2014/2015, kteří navštěvují střední školu, střední odbornou školu nebo střední odborné učiliště po ukončení povinné školní docházky, je 102 z celkového počtu 270 klientů. Nadpoloviční většina klientů dochází do základních škol a někteří jsou ještě v předškolním věku. Pouze zanedbatelné procento klientů, kteří dokončili povinnou školní docházku, již dále nestuduje.³⁶

---

³⁴ MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994, 98 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6., str. 29.

³⁵ Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících, §16.

³⁶ *Statistická ročenka školství, výkonové ukazatele*, dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

V případě zanechání studia po ukončení povinné školní docházky existuje dle vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, možnost zřízení speciální rodinné skupinky nebo výchovné skupiny, která by sloužila jako příprava na budoucí život klientů (příprava pro výkon povolání nebo nácvik pracovních činností a návyků).³⁷

Příprava do školy probíhá dle možností klientů v odpoledních hodinách po návratu ze škol, popřípadě o víkendu.

3.1.3 Ukončení studia

Dle školského zákona č. 561/2004 Sb. se za úspěšné ukončení středního vzdělání považuje složení závěrečné nebo maturitní zkoušky. Závěrečná nebo maturitní zkouška ověřuje úroveň dosažených vědomostí stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem v příslušném oboru vzdělání.³⁸

Student může studium na střední škole předčasně ukončit dobrovolným upuštěním od studia, nesplněním závěrečné nebo maturitní zkoušky, nebo může být pro hrubé porušování školního řádu na základě rozhodnutí ředitele školy ze studia vyloučen.

Z šetření Národního ústavu pro vzdělávání v roce 2014 vyplývá mnoho různých důvodů studentů pro dobrovolné, předčasné ukončení studia na střední škole. Mezi nejčastějšími důvody jsou finanční problémy, nástup do zaměstnání, zdravotní problémy nebo těhotenství. Mezi další časté důvody patří například vysoká absence, neprospěch studenta, špatná volba povolání nebo nekázeň studenta, nicméně se tyto důvody nevyskytují tak často jako výše zmíněné.³⁹

Po ukončení soustavné přípravy na budoucí povolání, by student měl nastoupit do zaměstnání, popřípadě se přihlásit na příslušnou pobočku Úřadu práce (v opačném případě by si klient byl povinen sám hradit zdravotní pojištění ve výši 1337 Kč za kalendářní měsíc⁴⁰).

---

³⁷ Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, §2, ods. 7.

³⁸ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), §113.

³⁹ Národní ústav pro vzdělávání, dostupné z:

http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/PREDCASNE_ODCHODY_pro_www_final.pdf.

⁴⁰ Všeobecná zdravotní pojišťovna, dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/obzp/obzp-vyse-pojistneho>.

Úřad práce zajišťuje mimo jiné informační služby v oblasti pracovních příležitostí a poradenské služby pro volbu povolání, výběr rekvalifikace a zprostředkování vhodného zaměstnání.⁴¹

Student se se službami Úřadu práce může setkat již během docházky na základní nebo střední školu ve formě besed a poradenské činnosti.

Pro klienta dětského domova, studujícího na některé ze škol systému středního vzdělávání platí vše výše uvedené.

Pokud klient dětského domova pokračuje ve svém studiu i po dovršení zletilosti, a je tedy i nadále nezaopatřenou osobou, je mu umožněn pobyt v zařízení na základě smlouvy o prodloužení pobytu, nejdéle však do 19 let věku klienta.

Podnět k prodloužení pobytu klienta v dětském domově podává po domluvě s příslušným orgánem SPOD ředitel dětského domova příslušnému soudu.⁴²

3.2 Systém středního vzdělávání v ČR

Přijímání do prvních ročníků škol systému středního vzdělávání je upraveno Školským zákoníkem. Střední škola je povinna vypsát alespoň jedno kolo přijímacích zkoušek, přičemž přijímací řízení vždy vypisuje ředitel školy způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem.⁴³

Budoucí student má možnost vyzkoušet si svou úroveň připravenosti a atmosféru přijímacích zkoušek v průběhu zkoušek nanečisto, neboli srovnávacích zkoušek.⁴⁴

Systém středního vzdělávání v České republice nabízí širokou škálu forem studia. Podle předpisu č. 211/2010 Sb., nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání jsou v České republice aktuální tyto kategorie dosaženého vzdělání⁴⁵:

---

⁴¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí, dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up.

⁴² Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, §24, ods. 1, písm. g.

⁴³ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), §60, ods. 1.

⁴⁴ Scio, dostupné z: <https://scio.cz/prijimaci-zkousky-na-ss/pripravne-zkousky/srovnavaci-zkousky.asp>.

⁴⁵ Předpis č. 211/2010 Sb., nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, §4.

- obory B, C poskytují základní vzdělání s výjimkou oborů vzdělání 78-62-C/01 Praktická škola jednoletá a 78-62-C/02 Praktická škola dvouletá, které poskytují střední vzdělání
- obory J poskytují střední vzdělání (bez výučního listu a maturitní zkoušky)
- obory E poskytují střední vzdělání s výučním listem (hlavně pro žáky se ZP nebo zdravotním znevýhodněním; nižší nároky v oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání; absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání)
- obory H poskytují střední vzdělání s výučním listem
- obory L poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou; v případě, že pořadové číslo začíná číslicemi 0 až 4, jedná se o obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou, u kterých je součástí vzdělávání i odborný výcvik; v případě, že pořadové číslo začíná číslicí 5, jedná se o obory vzdělání nástavbového studia poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou
- obory K a M poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou

3.3 Vybrané aspekty ovlivňující profesní přípravu

Při profesní přípravě můžeme definovat množství aspektů, které dítě, respektive klienta ve výběru a přípravě na budoucí povolání ovlivňují. Některé aspekty jsou pro klienta dětského domova i dítě vyrůstající ve své rodině společné. Jedná se podle mého názoru zejména o inteligenční dispozice a adolescentní osobnost. Některé aspekty profesní přípravy ovlivňují jinak klienta dětského domova a studenta v rodině. V tomto případě hovoříme hlavně o rodinném zázemí, motivaci ke studiu a celkovém psychickém stavu. Těmto jednotlivým aspektům bude věnována pozornost v následujících podkapitolách.

3.3.1 Vliv rodinného prostředí

Rodina je chápána jako sociální skupina, která je složená z dvou nebo více osob žijících spolu v jedné domácnosti, tyto osoby jsou spojeny manželskými, pokrevními nebo adoptivními svazky.⁴⁶

Dle zákona o rodině č. 89/2012 Sb. je hlavní prioritou při uzavření manželství založení rodiny a řádná výchova dětí.⁴⁷ Rodina ale vznikla nejen z přirozeného pohlavního pudu vedoucího k rozmnožování, ale hlavně z potřeby své potomstvo ochraňovat, učit, vzdělávat a připravovat na život.⁴⁸

Rodina, tedy rodinné prostředí, ve kterém dítě vyrůstalo, je určující pro to, čemu bude v životě přikládat důležitost a čemu ne.⁴⁹ Pokud dítě do některého z typů náhradní výchovy přichází z afunkčního rodinného prostředí, lze u něj také očekávat problematické chování v oblasti chování, prožívání a přizpůsobení se.⁵⁰

Plaňava definuje rodinu z hlediska jejího fungování jako celku, jehož smyslem, účelem i náplní je utvářet relativně bezpečný, stabilní prostor a prostředí pro sdílení, reprodukci a produkci lidí.⁵¹

V návaznosti na Plaňavu budu nyní popisovat 4 funkce rodiny. Jsou jimi biologicko-reprodukční funkce, emocionální funkce, socializačně-výchovná funkce a ekonomicko-zabezpečovací funkce.⁵²

Biologicko-reprodukční funkci lze chápat jako rozmnožování nebo obnovování společnosti. Přestože se děti rodí i mimo rodiny, podle Tománka společnost motivuje své členy k zakládání rodin a výchově dětí v těchto rodinách.⁵³ Podle Gabury lze na biologicko-reprodukční funkci nazírat dvěma způsoby. V prvním případě se jedná o

---

⁴⁶ TOMÁNEK, P. *Základy andragogiky a rodinnej výchovy presociálnych pracovníkov*. vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2013, 210 s. ISBN 978-80-263-0301-5, str. 73.

⁴⁷ Zákon o rodině č. 89/2012 Sb., §655

⁴⁸ MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevládní a náhradní*. Praha: Portál, 1994, 98 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6., str. 15

⁴⁹ VÁGNEROVÁ, M. *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 181 s. ISBN 978-80-87455-14-2, str. 22.

⁵⁰ Tamtéž, str. 19.

⁵¹ PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2, str. 73.

⁵² GABURA, J. *Teória rodiny a proces práce s rodinou*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2012, 318 s. ISBN 978-80-89256-95-2, str. 78-79.

⁵³ TOMÁNEK, P. *Základy andragogiky a rodinnej výchovy presociálnych pracovníkov*. vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2013, 210 s. ISBN 978-80-263-0301-5, str. 76.

reprodukcí lidského rodu, v druhém případě se pozornost zaměřuje na vývin základních fyziologických potřeb pro budoucí život. V druhém případě hovoříme o úrovni bydlení, návyku vhodného ošacení apod.⁵⁴

Nefunkčnost rodiny po této stránce znamená nedostatečné uspokojení základních fyziologických potřeb členů rodiny nebo nenaplnění jedné ze základních charakteristik rodiny, kterou je rozmnožování a udržování rodové linie.⁵⁵

Emocionální funkce je hlavní kohezní složkou v rodině, která poskytuje svým členům ochranu a citovou oporu v těžkých životních situacích nebo problémových životních obdobích.⁵⁶

Tato funkce rodiny může být poměrně lehce porušena mnoha důvody. Dítě může například nějakým způsobem svému rodiči připomínat nějaký jeho životní nezdár nebo dítě svými tělesnými či duševními dispozicemi nesplňuje očekávání rodičů.⁵⁷

Socializačně-výchovná funkce je základním socializačním činitelem a zprostředkovatelem přenosu kultury z generace na generaci.⁵⁸ Učí dítě chování ve společnosti a má tedy vliv na pozdější chování dítěte a jeho úspěšnost v životě.⁵⁹

Dítě má tendence se učit spíše z toho co vidí, a co od svých rodičů pouze slyší, pro něj nemá tak vysokou hodnotu. Pokud jdou tedy rodiče při své výchově dítěti špatným příkladem, dítě si jejich jednání patrně osvojí také, i když mu jeho negativa budou vysvětlena.⁶⁰

Ekonomicko-zabezpečovací funkce charakterizuje rodinu jako samostatně hospodařící jednotku. Gabura chápe rodinu jako *ekonomickou a spotřební jednotku, s jejími příjmy a*

---

⁵⁴ GABURA, J. *Teória rodiny a proces práce s rodinou*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2012, 318 s. ISBN 978-80-89256-95-2, str. 78.

⁵⁵ Tamtéž, str. 78.

⁵⁶ TOMÁNEK, P. *Základy andragogiky a rodinnej výchovy presociálnych pracovníkov*. vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2013, 210 s. ISBN 978-80-263-0301-5, str. 77.

⁵⁷ ZAKOŮŘILOVÁ, E. *Speciální techniky sociální terapie rodin*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 191 s. ISBN 978-80-262-0583-8, str. 65.

⁵⁸ TOMÁNEK, P. *Základy andragogiky a rodinnej výchovy presociálnych pracovníkov*. vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2013, 210 s. ISBN 978-80-263-0301-5, str. 77.

⁵⁹ MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, 124 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901424-7-8, str.24.

⁶⁰ Tamtéž, str. 24.

výdaji.⁶¹ Správně fungující rodina využívá svých finančních zdrojů podle důležitosti statků, které si za ně pořizuje. Na tuto funkci má návaznost také zapojení rodičů do pracovního procesu a zajištění si finančních prostředků.

Pokud tato funkce nefunguje zcela správně, dítě nebude vědět jak nakládat s penězi. Tato funkce zabezpečuje dítěti jeho potřeby a dává mu pocit jistoty v jeho rodině.⁶² V období mladšího školního věku je paměť dítěte stále ještě převážně bezděčná a ne logická, a proto existuje vyšší riziko, že pokud klient přijde do dětského domova právě v tomto období, bude si zřejmě tento model hospodaření jeho rodičů velice dobře pamatovat.⁶³

3.3.2 Období adolescence

Dalším významným aspektem, který ovlivňuje motivaci ke studiu, je i věk dospívajícího klienta. U dívek náleží období adolescence zpravidla mezi 15. – 22. rok věku, u chlapců začíná většinou o rok později, tedy v 16 letech.⁶⁴ Volba studijního oboru se odehrává ve věku 14-15 let, tedy již na pomezí puberty a adolescence a následný průběh studia bychom tedy zařadili do období adolescence. Z tohoto důvodu se budu v této kapitole zabývat právě jen obdobím adolescence, které sehraává pro profesní přípravu studenta hlavní roli.

Prvotním projevem období adolescence je tělesná změna, která nemusí být vždy dospívajícími vnímána kladně. Chlapci se s touto změnou obecně vyrovnávají lépe než dívky.⁶⁵

Adolescence je podle Skorunkové obdobím přípravy na dospělost.⁶⁶ V tomto období si klient volí své budoucí zaměstnání a tím dává i předpoklad pro své budoucí sociální postavení. Podle Vágnerové se mění i postoj ke škole. Dobrý výkon ve škole přestává být cílem a stává se prostředkem právě pro dosažení určitého sociálního statutu.⁶⁷

---

⁶¹ GABURA, J. *Teória rodiny a proces práce s rodinou*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2012, 318 s. ISBN 978-80-89256-95-2, str. 78.

⁶² Tamtéž, str. 78.

⁶³ KOPECKÁ, I. *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 187 s. ISBN 978-80-247-3875-8, str. 137.

⁶⁴ Tamtéž, str. 143.

⁶⁵ Tamtéž, str. 101.

⁶⁶ SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 116.

⁶⁷ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 123.

Hlavním úkolem adolescence je hledání vlastní identity. Projevuje se snahami o porozumění si a seberealizaci. Období adolescence nevyvíjí zatím na jedince příliš vysoký tlak k zodpovědnosti, a proto dává dostatek času pro volbu životního cíle.⁶⁸

Adolescent hledá odpovědi na základní otázky své existence a podrobuje kritice svět dospělých, který není podle jeho představ.⁶⁹

Pro období adolescence jsou podle Vágnerové konflikty s rodiči typické. Rodiče si chtějí udržet před adolescentem svoji autoritu i citovou vazbu, ale je pro ně těžké akceptovat jeho proces osamostatňování se.⁷⁰ Kritika dospělých se stává jednou z hlavních cest při hledání vlastní identity.⁷¹ Dospělí naopak kritizují adolescenty kvůli jejich emoční nestabilitě, častému střídání nálad, přecitlivělosti a nízké frustrační toleranci.⁷²

Významným pojmem v období adolescence je Eriksonův pojem adolescentní moratorium, který značí určité odsunutí povinností, které souvisejí s nastávající dospělostí. Skorunková uvádí, že tento status je znatelný u adolescentů, kteří procházejí krizí identity a jejich identita tak ještě není zcela celistvá.⁷³

Role adolescenta je obtížná v mnoha ohledech hlavně proto, že jeho osobnost je utvářena množstvím faktorů, jako jsou například role morálky mezi lidmi v okolí adolescenta, sociální změny a v neposlední řadě také pohlaví dospívajícího klienta.⁷⁴

V rámci profesní přípravy je pro klienta dětského domova důležité, v jaké vrstevnické skupině se nachází a jakou hodnotou je vzdělání pro vrstevníky. Skupinová identita jim slouží jako zdroj jistoty, a proto se jí v mnohém přizpůsobují.⁷⁵

Pokud se adolescent rozhodne opustit svou vrstevnickou skupinu, připadá si potom sám sebou jistější a podle Skorunkové upřednostňuje svůj názor před názorem ostatních ve

---

⁶⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 100-101.

⁶⁹ SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 117.

⁷⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 112.

⁷¹ SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 120.

⁷² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 107.

⁷³ SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 118.

⁷⁴ SKOE, E., Aspaas, E., von der LIPPE, A. L. *Personality development in adolescence: a crossnational and lifespanperspective*. New York: Routledge, 1998, xvii, 218 p. ISBN 0415135060, str. 2.

⁷⁵ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 123.

skupině. Jedná se o podobné osamostatnění se ze skupiny jako opouštění rodiny a postavení se na vlastní nohy.⁷⁶

3.3.3 Inteligenční dispozice

V období adolescence inteligence a schopnost myšlení dosahuje pomyslného vrcholu, a proto má adolescent nejlepší předpoklady pro plné pochopení látky a koncentrace se na danou tematiku, kterou si vybral jako svůj studijní obor.⁷⁷

Skorunková dodává, že v období adolescence se na pomyslném vrcholu nachází také úroveň fluidní inteligence a schopnost abstraktního myšlení, tedy myšlení o myšlení.⁷⁸

Pro umožnění ideálního přístupu studenta ke vzdělání je nutné si uvědomovat možnost specifických poruch učení, které je potřeba včas odhalit a poskytnout klientovi se speciálními vzdělávacími potřebami takové pomůcky a metody učení, aby učivo v co nejvyšší míře zvládal.⁷⁹

Specifické poruchy učení jsou vrozené nebo získané v období raného dětství a neměli bychom je zaměňovat s podobnými obtížemi, které vznikají neurotizací dítěte, zameškáním školní docházky, nižší sociokulturní úrovní nebo cizojazyčným prostředím dítěte. Nejčastěji specifické poruchy učení vznikají v období před, při nebo těsně po porodu a jsou někdy spojovány s dědičností. Ve spojitosti se specifickými poruchami učení se někdy hovoří o špatné komunikaci mezi mozkovými hemisférami.⁸⁰

Při specifických poruchách učení nejsou postiženy rozumové schopnosti, naopak u těchto dětí bývají intelektové schopnosti na průměrné až nadprůměrné úrovni, ale mají oslabené funkce potřebné pro osvojení psaní, čtení a počítání. Jedná se hlavně o funkce kognitivní (schopnost koncentrace, matematické představy), percepční (zrakové,

---

⁷⁶SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 120.

⁷⁷KOPECKÁ, I. *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 187 s. ISBN 978-80-247-3875-8, str. 149.

⁷⁸SKORUNKOVÁ, R. *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9, str. 117.

⁷⁹JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H. *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 175 s., Speciální pedagogika (Portál). ISBN 978-80-7367-474-8, str. 9.

⁸⁰Tamtéž, str. 9.

sluchové), motorické (zhoršení motorika očí, mluvidel), poruchy motorické koordinace a rytmicity a také porucha intersenzorických a senzorio-motorických funkcí.⁸¹

Vyučující by neměl studenta osvobozovat od učebních povinností, ale měl by mu poskytnout takové prostředí a pomůcky, aby byl student schopen zadaný úkol co nejlépe splnit. Pokud se studentovi nedaří osvojit si učební látku, ale je na něm vidět snaha, měla by být tato snaha reflektována. Pokud student se specifickými poruchami učení dostává samé nedostatečné, ztrácí zájem o učení a v horším případě bojuje přímo s averzí.⁸²

Základní typy specifických poruch učení jsou: dyslexie (porucha čtení), dysortografie (porucha pravopisu), dysgrafie (porucha psaní), dyskalkulie (porucha počítání), dyspraxie (porucha schopnosti vykonávat manuálně složitější úkoly), dyspinxie (porucha výtvarných schopností), dysmúzie (porucha hudebních schopností).

Zvládání specifických poruch učení u studentů středních škol tkví podle Michalové hlavně v domácím procvičování látky, při kterém se s ohledem na nižší schopnost koncentrace studenta ukázalo efektivnějším způsobem častější, ale kratší doučování (každý den v rozsahu 1 hodiny). Oproti prostředí rodiny závisí tedy zlepšení studentova prospěchu v případě ústavní výchovy v zařízení dětského domova hlavně na vychovateli, případně na obstarání osoby, která by se klientovi při jeho doučování věnovala. Důležitou roli hraje v tomto případě také škola a komunikace mezi školou a osobou zodpovědnou za výchovu dítěte v zařízení.⁸³

3.3.4 Celkový psychický stav

Psychický stav adolescenta je velice individuální záležitostí. Celkový psychický stav do jisté míry koreluje s citovým naladěním. U adolescenta jsou zastoupeny i vyšší city, zejména etické a estetické. Kladné pocity, například bouřlivý smích nebo skákání radostí, mohou být dospělými často kritizovány. V případě nešťastných pocitů, například zklamání nějakou životní událostí nebo nějaká prohra v osobním životě, se

---

⁸¹ JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H. *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 175 s., Speciální pedagogika (Portál). ISBN 978-80-7367-474-8, str. 9-10.

⁸² MICHALOVÁ, Z. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních: materiál určený učitelům a rodičům dětí s dyslexií, dysgrafií, dysortografií--*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2001, 102 s. ISBN 80-7311-000-8, str. 34.

⁸³ Tamtéž, str. 34.

vyskytuje u adolescentů suicidální jednání navzdory tomu, že dospívající už by tyto stavy měl umět zvládat.⁸⁴

Kromě výše zmíněného, psychický stav klientů dětského domova často ovlivňuje přítomnost psychické deprivace. Deprivace znamená nedostatek, v případě psychické deprivace jsou u klienta nedostatečně naplňovány jeho základní psychické potřeby.⁸⁵

Mezi základní psychické potřeby podle Matějčka patří⁸⁶:

- dostatek kvalitních vnějších podnětů
- potřeba řádu a smyslu v podnětech
- potřeba prvotních emocionálních a sociálních vztahů
- potřeba společenského uplatnění a hodnoty
- potřeba otevřené budoucnosti a životní perspektivy

Vývoj osobnosti psychicky deprivovaného klienta dětského domova je různý. Nejvyšší zastoupení bylo zaznamenáno ve vývoji *relativně dobře přizpůsobivém*. Tito klienti jsou v chráněném prostředí relativně vyrovnaní, nicméně pod tlakem nároků okolního světa se jejich vyrovnanost může snadno zhroutit. Dalším typem reakce klienta na ústavní výchovu je *typ útlumový*. Tito klienti reagují snížením své aktivity vedoucím až k celkové apatii, mohou se také zhoršit ve škole. *Typ sociálně hyperaktivního přizpůsobení* se ústavní výchově je typický získáváním co největšího přísunu kontaktu se všemi lidmi v okolí. Pro velké rozptýlení pozornosti na práci, i přes dobrou inteligenční úroveň, jsou tito klienti ve škole při studiu pozadu. Pokud se navazování kontaktu s okolím děje provokativním, agresivním nebo rušivým způsobem, hovoříme o *sociálně provokativní reakci* na ústavní výchovu. Posledním způsobem vyrovnání se s psychickou deprivací v dětském domově je podle Matějčka *uspokojování*

---

⁸⁴KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 187 s. ISBN 978-80-247-3875-8, str. 150.

⁸⁵MATĚJČEK, Z., DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995, 245 s., ISBN 80-7169-192-5, str. 87.

⁸⁶MATĚJČEK, Z., KOVAŘÍK, J., BUBLEOVÁ, V. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997, 69 s. Zprávy. ISBN 80-85121-89-1, str. 8.

psychických potřeb náhradními potřebami. Pro tyto klienty je příznačné například přejídání, autoerotické aktivity, trápení zvířat, lhaní nebo žalování.⁸⁷

Profesní příprava psychicky deprivovaného klienta je silně poznamenána. Jako následek strádání v citové oblasti je možné pozorovat i přes nesníženou inteligenci neschopnost inteligenci uplatnit.⁸⁸

3.3.5 Motivace k profesní přípravě

Podle profesora Nakonečného *je motivace postulovaný proces, který určuje zaměření, trvání a intenzitu chování a tím vlastně vysvětluje psychologické příčiny chování.*⁸⁹ Podle Kopecké je motivace soubor vnějších nebo vnitřních faktorů, které vedou k aktivizaci organismu.⁹⁰ Motivace je jedním z důležitých aspektů v životě každého člověka, protože slouží jako hnací síla k úspěchu a nebýt jí, tak bychom vlastně nevěděli, k jakému cíli směřujeme. Motivaci můžeme v kontextu profesní přípravy chápat jako zacílení svých snah na dosažení vzdělání.

Psychologie dnes již dlouhodobě chápe motivační sféru osobnosti na základě hierarchického uspořádání potřeb.⁹¹ Každý jedinec je individuální, a tak i jeho potřeby jsou jiné. Pokud bude mít student svou úspěšnost v profesní přípravě na jedné z horních příček žebříčku svých životních hodnot, lze předpokládat, že i jeho motivace ke studiu bude vysoká.

Motivaci k profesní přípravě klienta dětského domova mohou ovlivnit hlavně členové odborného týmu zařízení. Vychovatel by měl být důsledný při přípravě klienta do školy a pozitivně ho motivovat k práci. V prostředí, kde je patrná lhostejnost ke klasifikaci, můžeme předpokládat, že podobný postoj ke klasifikaci bude mít i student.

---

⁸⁷ MATĚJČEK, Z., KOVAŘÍK, J., BUBLEOVÁ, V. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace.* 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997, 69 s. Zprávy. ISBN 80-85121-89-1, str. 10.

⁸⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči.* Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 181 s. ISBN 978-80-87455-14-2, str. 33.

⁸⁹ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování.* Vyd. 1. Praha: Academia, 1996, 270 s. ISBN 80-200-0592-7., str. 15.

⁹⁰ KOPECKÁ, I. *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost.* 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 187 s. ISBN 978-80-247-3875-8, str. 28.

⁹¹ HELUS, Z. *Psychologie školní úspěšnosti žáků.* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, 263 s. Psychologická literatura., str. 96.

Známky se pro žáka či studenta stávají formou odměn a trestů, prostředkem k naplnění určitých potřeb, například spokojenost zodpovědné autority.⁹²

Důležitou roli zde hraje i dobrý výběr studijního oboru. Podle Marie Vágnerové vede neztotožnění se a nízká motivace ke studiu vybraného studijního oboru k naprosté lhostejnosti nebo dokonce odporu k dalšímu studiu.⁹³ Navzdory veškeré snaze je přirozené, že určité podněty k práci mají tendenci v nás vzbuzovat příjemné pocity, určitý pracovní vzorec, jemuž se říká apetence. V opačném případě, tedy v případě averze k určitým pracovním povinnostem, vzniká nechuť k přípravě na vybrané povolání i k samotnému výkonu tohoto povolání.⁹⁴

---

⁹² HELUS, Z. *Psychologie školní úspěšnosti žáků*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, 263 s. Psychologická literatura, str. 91.

⁹³ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4, str. 116.

⁹⁴ SVOBODOVÁ, D. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 160 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5092-7, str. 96.

4. Příklady profesní přípravy klientů vybraného dětského domova

4.1 Charakteristika vybraného zařízení

Dětský domov a Školní jídelna Boršov nad Vltavou, Na Planýrce 168 je příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Jihočeský kraj. Cílovou skupinu tvoří děti do 18 let a nezaopatřené osoby soustavně se připravující na budoucí povolání, nejdéle však do 26 let.

Dětský domov Boršov se řídí vnitřním řádem, vydaným 4. 2. 2014 ředitelem zařízení Mgr. Miroslavem Kouřilem.

Zařízení vykonává pedagogicko - výchovnou činnost, sociální činnost a stará se o hmotné zajištění klientů.

Statutárním orgánem zařízení je ředitel Mgr. Miroslav Kouřil. Dalšími důležitými pracovníky jsou zástupkyně ředitele pro pedagogickou činnost, zástupkyně ředitele pro ekonomickou činnost, sociální pracovníce, účetní, hlavní vychovatelka, vychovatelky, asistenti pedagoga, uklízečky, údržbář, řidič, kuchařky, šička

Zařízení je situováno ve dvou budovách a dále do 4 rodinných skupinek. Každá rodinka má k dispozici společnou místnost, kuchyň, dětské pokoje, pokoj pro vychovatele/ku a hygienické zázemí. Dalšími prostory jsou školní jídelna, šatny, a zázemí vedení dětského domova.

Profesní příprava klientů Dětského domova Boršov

Klienti Dětského domova Boršov nejčastěji studují v blízkých Českých Budějovicích, popřípadě v jejich okolí. Pokud si klient dětského domova vybere obor, který je možno studovat pouze ve vzdáleném městě, záleží na dohodě s vedením dětského domova. Pokud je však možnost studovaný obor studovat v místě dětského domova nebo nedaleko dětského domova, je tato škola vedením zařízení preferována.

Klienti jsou rozptýleni do více škol ze systému středního vzdělávání, kde klienti zařízení nejsou ve stálém kontaktu, což napomáhá lepší integraci klientů mezi ostatní studenty.

Momentálně (tj. ve školním roce 2015/2016), dle vyjádření ředitele zařízení Dětský domov Boršov, všichni klienti, kteří dokončili povinnou školní docházku a nadále setrvávají v zařízení, studují na některé ze škol ze systému středního vzdělávání.

Volba studijního oboru a následného povolání klienta zařízení probíhá ve spolupráci mezi ředitelem zařízení, případně hlavního vychovatele a mezi osobou zodpovědnou za výchovu dítěte, přičemž je vždy brán zřetel hlavně na přání a blaho dítěte.⁹⁵

Mimoškolní výuka se v zařízení odehrává obdobným způsobem, jakým se odehrává v rodinách. Probíhá formou plnění zadaných domácích úkolů, doplňováním znalostí v případě, že látka nebyla dostatečně pochopena ve škole, případně vyhledáváním si informací v knihách, učebnicích nebo na internetu. Příprava do školy probíhá většinou v odpoledních hodinách po návratu klientů ze škol, případně v sobotu a v neděli, ve společném prostoru jednotlivých rodinek, nebo přímo v pokojích klientů. Kontrolu nad přípravou do školy a nad školními výsledky provádí vychovatel.

4.2 Kazuistiky

Pro dokreslení problematiky profesní přípravy v dětském domově dále uvedu 3 kazuistiky studentů, kteří trvale žijí v Dětském domově Boršov. Demografické údaje klientů byly změněny za účelem udržení anonymity.

4.2.1 Kazuistika 1. – Marie (16)

Osobní anamnéza:

Marie se narodila v 36. týdnu těhotenství (3200g, 47 cm). V dětství prodělala běžná onemocnění (bronchitida, plané neštovice). Často se jí v současnosti na kůži rukou objevují atopické ekzémy, alergie diagnostikována není. V zařízení DD vyzorován výskyt atopického ekzému po zvýšené konzumaci citrusových plodů.

Na základě předběžného opatření byla v roce 2012 ve věku 12 let umístěna do zařízení dětského domova. Důvodem bylo záškoláctví a užívání návykových látek (kouření, alkohol).

---

⁹⁵ Vnitřní řád Dětského domova a školní jídelny, Boršov nad Vltavou, Na Planýrce 168, ods. 1.5, písm. f., str. 7.

Rodinná anamnéza:

Otec klientky je neznámý.

Do 12 let žila se svou matkou a starším sourozencem (21) v bytě 2+kk v krajském městě. S matkou i bratrem dobře vycházela a v zařízení DD ji oba navštěvují (jednou za 2 měsíce), jednou za přibližně 3 měsíce tráví Marie víkend u matky a bratra. Celkově matka o klientku jeví zájem, nicméně z časových, osobních důvodů ji před umístěním Marie do dětského domova nevěnovala dostatečnou pozornost a péči.

Matka (38) dlouhodobě pracuje jako servírka v restauraci nedaleko bydliště. Problematické byly večerní směny matky, kdy se vracela domu až kolem 23. hodiny a Marii hlídal starší bratr.

Bratr často nechával sestru bez dozoru, navíc on sám byl v době umístění Marie do DD stále nezletilý. Bratr zanechal studia po ukončení povinné školní docházky, v minulých letech si přivydělával krátkodobými pracemi na DPP a DPČ. Momentálně je registrovaný na ÚP.

Prarodiče o Marii zájem nejeví, bydlí ve stejném městě. S matkou mají neustálé spory, scházejí se s matkou dvakrát ročně.

Další příbuzné klientka nemá.

Anamnéza širšího prostředí:

U klientky se v prostředí DD objevuje agresivní chování, pokud jí není vyhověno. Nerada dělá kompromisy.

S ostatními klienty v DD vychází, ale má problém s přijímáním autority vychovatelek. Na řád ústavní výchovy se adaptovala poměrně delší dobu, projevovala se velmi uzavřeně.

Problém s autoritou má i ve škole. S ostatními studenty má dobré vztahy, opět ale není schopna přijímat autoritu pedagogů. Jiné kázeňské problémy již nebyly zaznamenány.

Vzhledem k dobrým vztahům mezi klientkou a matkou je potřeba podporovat matku k hledání vhodnějšího řešení rodinné situace, pro umožnění častějšího osobního kontaktu.

Školní anamnéza:

Na základní škole kvůli častým absencím opakovala 8. ročník a následně byla Marie umístěna k 8mi týdennímu pobytu v DDÚ Homole.

Nyní studuje na SOU, obor cukrářská výroba. Ve škole nemá dobrý prospěch, zvolený obor jí není příliš blízký (dle slov klientky si obor vybrala na základě příbuznosti s matčíným oborem). Při školní praxi o práci nejeví přílišný zájem.

Vzhledem ke špatnému prospěchu dbá dětský domov na zvýšenou přípravu do školy, při které jí dle možností asistuje vychovatel dětského domova. Marii je umožněno procvičování praktických dovedností v sobotu nebo v neděli, kdy má možnost pečení v kuchyni rodinné skupiny.

Momentálně se daří situaci se záškoláctvím dle zjištění ve škole zvládat. Klientka je motivovaná k docházce do školy a k jejímu úspěšnému ukončení. Motivace je směřována ze strany vedení zařízení i ze strany matky klientky.

V budoucnu by se i před dokončení oboru cukrářská výroba chtěla věnovat profesi prodavačky.

Komentář:

Klientku ve výběru studijního oboru ovlivnilo prostředí, ve kterém vyrůstala (zvolení studijního oboru na základě podoby s matčíným povoláním, dle slov klientky ji k tomuto rozhodnutí matka nenutila, ale klientka se od nízkého věku učila kuchařským dovednostem pod vedením matky). Je žádoucí i nadále klientku motivovat k dokončení vzdělání ve studovaném oboru, přestup na jiný studijní obor nyní není vhodný.

Mariiny obtíže s přijímáním autority vychovatelů a pedagogů je možné do jisté míry připisovat vývojovému období adolescence. Kvůli věku klientky je důležité na ni preventivně působit v oblasti užívání návykových látek i přes to, že se tento problém již v minulosti vyřešil a další užívání není prokázané.

Delší adaptaci na řád ústavní výchovy a celkovou uzavřenost v projevech je možné připisovat přítomnosti psychické deprivace u klientky, která se dle předchozího textu v některých případech právě takto projevuje.

4.2.2 Kazuistika 2. – Lukáš (17)

Osobní anamnéza:

Lukáš se narodil v 7. měsíci těhotenství (2800g, 44 cm). V dětství často nemocen (průdušky, záněty středního ucha). Časté lehké úrazy, dle vyjádření ošetřujícího pediatra způsobené hrou s kamarády (odřeniny, nalomený malíček levé ruky). Nyní navštěvuje ordinaci pneumologa, jinak u něj nejsou známy žádné další zdravotní obtíže.

Do zařízení DD byl umístěn v roce 2013 ve věku 15let na základě předběžného rozhodnutí soudu z důvodu toulání s kamarády a patologického chování, sloužícímu k vlastní obživě (drobné krádeže). Lukáš se bál chodit domů kvůli výčitkám a trestům. Rodiče jej prý nikdy netrestali fyzicky (jednalo se o domácí vězení, psaní denních rozvrhů, které musel přesně dodržovat).

Rodinná anamnéza:

Lukáš pochází z úplné rodiny, je jedináček. S rodiči žil v panelovém domě, v bytě 3+1. V bytě měl svůj vlastní pokoj.

Matka (42) je dlouhodobě nezaměstnaná, vyučena v oboru kuchař- číšník. Je ve svém rozhodování zcela podřízena otci klienta (55). Momentálně se nachází v péči psychologa, pro celkovou emoční nevyrovnanost a paranoidní chování. Po zdravotní stránce se u ní vyskytují častá zánětlivá onemocnění trávicího traktu.

Otec je vyučen, obor automechanik a pracuje jako OSVČ. Otec je perfekcionista se sklony k psychickému násilí, v minulosti byl v péči psychologa. Chod domácnosti je mu zcela podřízen.

Prarodiče ze strany otce jsou již oba po smrti, prarodiče ze strany matky a matčina sestra s rodinou žijí 170 km daleko.

Anamnéza širšího prostředí:

Lukáš je nyní v kolektivu oblíbený a od doby umístění v zařízení DD nebylo zjištěno žádné porušení sociálních norem. Ve škole si našel kamarády, s kterými po předchozí domluvě občas tráví odpoledne.

Při svých povinnostech je nesamostatný a je potřeba ho pedagogicky vést. Toto vedení k samostatnosti a odpovědnosti za své činy slouží jako nácvik pro budoucí

samostatný život. V případě delšího studia by bylo vhodné smluvně prodloužit pobyt v zařízení DD, případně zvolit jinou vhodnou alternativu. V současné době se nepočítá s návratem Lukáše zpět k rodičům po dosažení zletilosti.

Školní anamnéza:

Na základní škole dosahoval Lukáš průměrných výsledků.

Rodiče měli na Lukáše velice vysoké nároky a nechtěli se smířit s průměrným výsledkem ve škole. Částečně i pro nevědomost přítomnosti lehké formy dyslexie (diagnostikována PPP až v roce 2013 po umístění Lukáše do zařízení), rodiče požadovali po Lukášovi lepší studijní výsledky, než kterých byl schopen.

Lukáš nyní navštěvuje SOU, obor čalouník. Studuje s výborným prospěchem. O studium jeví zájem. V budoucnu by se studovanému oboru chtěl věnovat.

Vzhledem k lehké formě dyslexie je v zařízení Lukášovi poskytováno individuální doučování, popřípadě by bylo možné zvážit možnost asistenta pedagoga.

Komentář:

Studijní obor čalouník byl zvolen ve spolupráci ředitele zařízení, Lukáše a jeho matky na základě vysoké zručnosti klienta.

Vzhledem k lehké formě dyslexie je potřeba opakovat s klientem individuálně školní látku, sám se jí nedokáže dostatečně naučit a ztrácí se v textu, což má za následek nestíhání sledování látky ve vyučování, i když inteligenční schopnosti nejsou nijak postihnuty. Tento problém se podařilo částečně vyřešit zvýšenou komunikací mezi ředitelem zařízení a ředitelem SOU, který přislíbil pomoc Lukášovi v rámci vyučování ve škole. Tato pomoc probíhá nyní zvýšenou pozorností vyučujícího pedagoga směrem k Lukášovi, případně opakovaným vysvětlením látky během vyučovacích hodin. V domácí přípravě jsou Lukášovi nápomocny vychovatelky zařízení.

Toulání s kamarády a drobné krádeže za účelem obživy signalizovaly problémy ve funkčnosti rodiny. Tyto problémy se podařilo odstranit umístěním Lukáše do zařízení dětského domova, a proto se nadále toto patologické chování neopakovalo. Toulání s kamarády se v zařízení podařilo přeměnit v předem domluvené trávení volného času s kamarády, ne na úkor školního vyučování.

Vedení k samostatnosti se u Lukáše osvědčilo, s klientem je stanovena domluva, že si všechny své povinnosti musí zapisovat a splněné povinnosti postupně odškrtnout.

4.2.3 Kazuistika 3. – Anežka (16)

Osobní anamnéza:

Anežka se narodila v 8. měsíci těhotenství (3010g, 49 cm). V dětství prodělala běžná dětská onemocnění, nyní je u ní léčena hypertenze (průměrné hodnoty 130/100) a je v péči psychologa. Anežka navštěvovala základní školu v místě bydliště a nyní studuje na Střední zdravotnické škole s průměrným prospěchem.

Rodinná anamnéza:

Anežka vyrůstala pouze s otcem (2013 – zemřel na cévní mozkovou příhodu, věk 38 let).

Poté krátkodobě v péči babičky z otcovy strany. V roce 2014 byla babička umístěna pro zhoršení zdravotního stavu do domova pro seniory a nemohla se tak o Anežku nadále starat. Anežka s babičkou udržují telefonický kontakt.

Matka v roce 2002 rodinu trvale opustila, nikdy řádně alimenty neplatila. Kvůli nezájmu matky a prarodičů z matčiny strany byla Anežka na základě předběžného opatření v roce 2014 ve věku 15 let umístěna do zařízení DD.

Anamnéza širšího prostředí:

V zařízení DD si Anežka vede dobře. Vzorně si plní své povinnosti, je přátelská, tichá a klidná. Pro citovou labilitu je v péči psychologa. Sama kontakt s ostatními klienty nevyhledává, do společných činností se ale zapojuje. Řád ústavní výchovy zvládá dobře.

Po odchodu Anežky ze zařízení jí musí být pracovníci zařízení nápomocni v hledání ubytování a budoucího zaměstnání.

Školní anamnéza:

Základní školu Anežka vystudovala bez větších obtíží s dobrým prospěchem.

Střední škola byla volena ve spolupráci ředitele zařízení, hlavní vychovatelky, Anežky a její babičky. V současnosti studuje na Střední zdravotnické škole, obor

všeobecná sestra. Ve škole má průměrný prospěch, zvolená škola ji zaujala a povolání zdravotní sestry by se v budoucnu chtěla věnovat. Zajímá jí specializace porodnictví. Anežka nepotřebuje pomoc při domácí přípravě, je samostatná.

Ve škole je u pedagogů i studentů oblíbená. Anežka nepotřebuje ze strany školy žádnou zvláštní pomoc.

V případě nedokončení studia před dovršením zletilosti, by bylo vhodné zůstat do ukončení vzdělání v péči zařízení dětského domova v rámci smlouvy o prodloužení pobytu.

Komentář:

Ve výběru studijního oboru byla částečně ovlivněna rodinným prostředím, hlavně ošetřováním babičky. Traumatizující zážitky (smrt otce, zhoršení zdravotního stavu babičky, nezájem matky) vyústily v hypertenzi a celkovou psychickou labilitu. Tuto situaci se zařízení pokouší řešit ve spolupráci s Anežčiným psychologem.

Celková samostatnost Anežky je dána svědomitým plněním povinností v rodině, kde vyrůstala. Vzhledem k období adolescence Anežka nestandardně navazuje kontakty s vrstevníky, ve většině případů tyto kontakty odmítá, tvrdí, že jí vrstevníci nerozumí. Psychoterapie by jí všeobecně měla pomoci v navazování kontaktů s druhými lidmi, které bude potřebovat v samostatném životě.

4.3 Diskuze

Jednotlivé aspekty profesní přípravy, uvedené v kapitole 3. Profesní příprava, jsou jasně zřetelné i v kontextu těchto kazuistik.

Velký vliv zde sehrálo prostředí, ve kterém klienti vyrůstali. Volba studijního oboru proběhla u všech třech klientů až v prostředí dětského domova, nicméně i přesto jsou klienti ve volbě ovlivněni svým rodinným prostředím. Marie si vybrala studijní obor cukrářská výroba na základě příbuznosti oboru s matčíným oborem a kuchařské praxe z domova, ačkoliv se tato volba neukázala jako vhodná – zvolený obor jí není blízký. Anežka byla ve volbě studijního oboru zdravotní sestra ovlivněna ošetřováním babičky. Rodinné prostředí také Anežku ovlivnilo v její celkové velké samostatnosti v přípravě do školy. U Lukáše proběhla volba studijního oboru odlišně. Na studijním

oboru čalouník se dohodl Lukáš, ředitel dětského domova a Lukášova matka na základě jeho zručnosti a ve výběru tohoto oboru nebyl nijak ovlivněn svou rodinou.

Mariiny dřívější problémy ve škole byly také částečně způsobené rodinným zázemím. Marie byla často ponechávána bez dozoru, což může u dítěte vést k pocitu, že může dělat cokoli. Lukáš byl ve škole ovlivněn nedagnostikovanou poruchou učení a byl při přípravě do školy zneklidňován svým otcem. V obou případech tato chyba v rodinném prostředí vyústila v patologické chování, které se v prostředí dětského domova podařilo zdárně vyřešit.

Dalším sledovaným aspektem profesní přípravy bylo období adolescence. Mariino přání o přestupu na obor prodavač můžeme vysvětlit i obdobím adolescence, kdy Marie stále hledá svůj životní cíl a něco, co by jí zajímalo. Vznětlivé chování a neschopnost přijímat autoritu vychovatelů a pedagogů při výuce můžeme také připsat kritice dospělých, která k adolescenci neodmyslitelně patří. U Anežky je patrné nestandardní navazování vztahů s vrstevníky, což se zařízení snaží řešit Anežčinými návštěvami psychologa.

Dalším aspektem v profesní přípravě jsou inteligenční dispozice. Marie i Anežka mají ve škole průměrné výsledky, Lukáš má díky diagnostice dyslexie a spolupráci dětského domova a školy výborné školní prostředky. Dyslexie mu byla diagnostikována až v prostředí dětského domova, a proto je možné se domnívat, že by na tyto studijní výsledky v domácím prostředí nedosáhl. Ani u jednoho z těchto klientů nejsou rozumové schopnosti nijak postihnuty, tudíž kromě dyslexie nemá tento aspekt profesní přípravy na studium klientů vliv.

Celkový psychický stav je pro klienty dětských domovů velmi důležitým aspektem profesní přípravy. U Marie je patrná psychická deprivace, která se projevuje sociálně provokativní reakcí na umístění do zařízení. Lukášův psychický stav se naopak umístěním do zařízení zlepšil, protože opadl strach z domácího trestu jeho otce. Anežčin psychický stav je konstantní, způsobený traumatizujícími zážitky z domácího prostředí. Zařízení se snaží o nápravu pomocí návštěv psychologa. Mariina i Anežčina profesní příprava není psychickým stavem ovlivněna, u Lukáše je vzhledem k jeho studijním výsledkům toto ovlivnění velice patrné.

Posledním sledovaným aspektem profesní přípravy je motivace. Každého studenta motivuje něco jiného, což je dáno rozdílným uspořádáním priorit. U Lukáše slouží jako hlavní zdroj motivace ke studiu markantní zlepšení školních výsledků

(vyznamenání). Anežka je motivovaná svým zájmem o studium porodnictví a chválou pracovníků zařízení a babičky a Marie je motivovaná hlavně zájmem pracovníků zařízení a matky.

Celkově tedy můžeme shrnout, že hlavní podíl na profesní přípravě, na volbě povolání i samotné přípravě do školy má prostředí, ve kterém klient vyrůstal i prostředí, ve kterém se nachází nyní. Důležitým aspektem pro profesní přípravu je motivace, která je u každého klienta jiná, společný je ale zájem osob, kteří jsou zodpovědní za dohled nad klienty. Období adolescence velice ovlivňuje dospívajícího. Ten skrze kritiku ostatních, hlavně dospělých, poznává svět kolem sebe a hledá pro sebe to správné místo. To se projevuje například pochybnostmi o zvoleném studijním oboru nebo sny o budoucím studiu a uplatnění. Psychický stav klienta je velmi závažná záležitost, ale pokud je vůle ke zvládnutí problému ze strany klienta, pracovníků zařízení, popřípadě rodiny, i tento problém lze zvládat do té míry, že profesní přípravu nijak neovlivňuje.

Závěr

V této bakalářské práci byl podán ucelený pohled na problematiku profesní přípravy studentů středních škol ve spojitosti s jejich pobytem v dětském domově.

Cílem práce bylo popsat, co ovlivňuje klienty dětských domovů při volbě jejich budoucího povolání, jakým způsobem je nejen pobytem v zařízení ovlivněna jejich profesní příprava a přiblížit, jakým směrem se ubírá život klienta dětského domova po ukončení soustavné přípravy na budoucí povolání.

Touto otázkou se práce v prvních 3 kapitolách zabývala na teoretické rovině, kde byla teoreticky vymezena ústavní výchova v dětském domově se všemi náležitostmi, které k ní patří. V této části práce lze nalézt jednotlivé aspekty, které studenty, žijící v dětském domově, ovlivňuje v jejich profesní přípravě.

V poslední kapitole byly uvedeny 3 kazuistiky klientů, kteří trvale žijí v Dětském domově Boršov, a soustavně se připravují na budoucí povolání na některé ze škol ze systému středního vzdělávání. Vybrané aspekty profesní přípravy byly přiblíženy na těchto praktických příkladech. Diskuze, která shrnovala komentáře k těmto kazuistikám, ukázala, které aspekty profesní přípravy v dětském domově mají na studenty větší vliv a které na ně přílišný vliv nemají. Mezi ty stěžejní se na základě kazuistik řadí hlavně prostředí, ve kterém klient vyrůstal a prostředí, ve kterém se nachází nyní. Kazuistiky ukázaly změnu ve studijní přípravě a celkových studijních výsledcích u klientů dětského domova. Bezpečné a stabilní prostředí dětského domova dokázalo bez větších obtíží zvládnout u klientů i různé patologické chování, které se v domácím prostředí zvládat nepodařilo, nebo o to ani nebyla snaha. Diskuze ukázala i velký vliv období adolescence na profesní přípravu. Období adolescence ovlivňuje studijní morálku a tím může potažmo ovlivnit i studijní výsledky. Dospívající může v tomto období mít také pochybnosti o směru své profesní přípravy. Z diskuze bylo také patrné, že zacílení snah o dosažení vzdělání mohou ovlivnit osoby v okolí klienta, které ho mohou vhodně motivovat k lepším studijním výsledkům a k zamyšlení se nad budoucností po ukončení studia a pobytu v zařízení. Mezi méně nosné aspekty v profesní přípravě klientů z dětského domova se ukázal celkový psychický stav klienta. Ten lze vhodnou péčí a snahou zařízení vedoucí k poskytnutí odborné lékařské pomoci zlepšit, i když se ukázalo, že někdy je to velice dlouhodobá záležitost. Dalším aspektem, který překvapivě příliš profesní přípravu neovlivňuje, jsou inteligenční dispozice.

Ovšem pouze za předpokladu, že je klientovi vybrán vhodný studijní obor, ke kterému se společnými silami dopracují klient, pracovník zařízení, zodpovědný za klientovu profesní přípravu a případně i rodič klienta.

Závěrem lze tedy říci, že profesní příprava klienta v zařízení dětského domova se liší přístupem odborného týmu dětského domova ke klientovi i jeho profesní přípravě. Klientovi při přípravě na budoucí povolání musí být věnována dostatečná péče, musí mu být věnován zájem ale v neposlední řadě také náležitá kontrola jeho studijních výsledků a celkové školní morálky. Ke klientovi dětského domova je nutné přistupovat tak, jako by to byl každý jiný student se svými studijními problémy. Pokud se u klienta vyskytne nějaký problém v rámci profesní přípravy, který je běžný i v rodinách, je na pracovnících zařízení, aby s klientem tuto situaci vyřešili tak, jako by ji řešili v rodinách se svými dětmi rodiče.

Seznam literatury

Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 89/2012 Sb. o rodině.

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních.

Předpis č. 460/2013 Sb. Nařízení vlády o stanovení částky příspěvku na úhradu péče, částky kapesného, hodnoty osobních darů a hodnoty věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

GABURA, J., *Teória rodiny a proces práce s rodinou*. 1. vyd. Bratislava: Iris, 2012, 318 s. ISBN 978-80-89256-95-2.

HELUS, Z., *Psychologie školní úspěšnosti žáků*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979, 263 s. Psychologická literatura.

JANSKÝ, P., *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004, 169 s. ISBN 80-7041-114-7.

JANSKÝ, P., *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9.

JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 175 s., Speciální pedagogika (Portál). ISBN 978-80-7367-474-8, str. 9.

KOPECKÁ, I., *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 187 s. ISBN 978-80-247-3875-8.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., *Vývojová psychologie*. Vyd. 3. Grada, 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-x.

MATĚJČEK, Z., *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: SPN, 1992, 223 s. Psychologická literatura. ISBN 80-04-25236-2.

MATĚJČEK, Z., *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994, 98 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6.

MATĚJČEK, Z., DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995, 245 s., ISBN 80-7169-192-5.

MATĚJČEK, Z., KOVAŘÍK, J., BUBLEOVÁ, V., *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. 1. vyd. Praha: Psychiatrické centrum, 1997, 69 s. ISBN 80-85121-89-1.

MATOUŠEK, O., *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, 124 s. ISBN 80-901424-7-8.

MICHALOVÁ, Z., *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních: materiál určený učitelům a rodičům dětí s dyslexií, dysgrafií, dysortografií--*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2001, 102 s. ISBN 80-7311-000-8.

NAKONEČNÝ, M., *Motivace lidského chování*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1996, 270 s. ISBN 80-200-0592-7.

PLAŇAVA, I., *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2.

SKOE, E., ASPAAS E., VON DER LIPPE, A. L., *Personality development in adolescence: a crossnational and lifespanperspective*. New York: Routledge, 1998, xvii, 218 p. ISBN 0415135060.

SKORUNKOVÁ, R., *Základy vývojové psychologie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7435-253-9.

SVOBODOVÁ, D., *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 160 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5092-7.

TOMÁNEK, P., *Základy andragogiky a rodinnej výchovy presociálních pracovníkov*. vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2013, 210 s. ISBN 978-80-263-0301-5.

VÁGNEROVÁ, M., *Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012, 181 s. ISBN 978-80-87455-14-2.

VÁGNEROVÁ, M., *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika - vychovatelství*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008, 127 s. ISBN 978-80-7372-306-4.

ZAKOUŘILOVÁ, E., *Speciální techniky sociální terapie rodin*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 191 s. ISBN 978-80-262-0583-8.

Vnitřní řád Dětského domova a Školní jídelny, Boršov nad Vltavou, Na Planýrce 168, vyd. 4. 2. 2014.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: www.mpsv.cz.

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up.

Národní ústav pro vzdělávání. [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/PREDCASNE_ODCHODY_pro_www_final.pdf.

Portál veřejné správy. [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/209/223/4767.html>.

Scio [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <https://scio.cz/prijimaci-zkousky-nass/pripravne-zkousky/srovnavaci-zkousky.asp>.

Statistická ročenka školství, výkonové ukazatele. [online]. [cit. 2016-01-07]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

Všeobecná zdravotní pojišťovna [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/obzp/obzp-vyse-pojistneho>.

Seznam zkratk

DDÚ – Dětský diagnostický ústav

MÚ - Městský úřad

OSPOD – Odbor sociálně – právní ochrany dětí

SOU – Střední odborné učiliště

ÚP – Úřad práce

Abstrakt

MARTÍNKOVÁ, L., *Profesní příprava klientů dětských domovů*. České Budějovice 2016. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Oddělení praxe. Vedoucí práce Mgr. M. Ehrlichová.

Klíčová slova:

náhradní péče, dětský domov, profesní příprava, střední vzdělávání, dům na půli cesty, motivace, adolescence

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou profesní přípravy klientů z dětského domova a popisuje některé vybrané aspekty, které v průběhu pobytu klienta v dětském domově mohou jeho profesní přípravu ovlivnit.

Práce je založena na dostupné literatuře a legislativním rámci ústavní výchovy. V poslední kapitole je tato teorie převedena do praxe pomocí 3 kazuistik z vybraného dětského domova a zhodnocením popisovaných aspektů profesní přípravy klientů v rámci vybraného dětského domova.

Abstract

MARTÍNKOVÁ, L., *Professional preparation of clients in children's home*. České Budějovice 2016. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Practice. Thesis supervisor Mgr. Magdaléna Ehrlichová

Keywords:

alternative care, children's home, professional preparation, secondary education, halfway house, motivation, adolescence

This bachelor thesis deals with professional preparation of clients in children's home and describes some chosen aspects, which can affect professional preparation during the stay of a client in children's home.

The bachelor thesis is based on the available literature and legislative framework of institutional education.

In the last chapter, the theory of professional preparation is illustrated with examples of three clients of the chosen children's home and there is an evaluation of described aspects of professional preparation in the chosen children's home.